

Verslag Algemene Ledenvergadering

Datum: 10 december 2022

Voorzitter:

Rosalie Smit

Directie:

Donald Pols, directeur-bestuurder

Laan van Staalduinen, kandidaat directeur-bestuurder

Aanwezig Raad van Toezicht:

Marty Smits, voorzitter

Tamira Combrink

Kim Nackenhorst

Deny de Jong

Eugène Verwiel

Leden:

78 leden op locatie

46 online

Aantal leden gestemd:

1517 (1488 online en 29 op papier)

Deze Algemene Ledenvergadering wordt op locatie gehouden en is te volgen via een live-stream verbinding.

1. Welkom en introduceren voorzitter van de vergadering

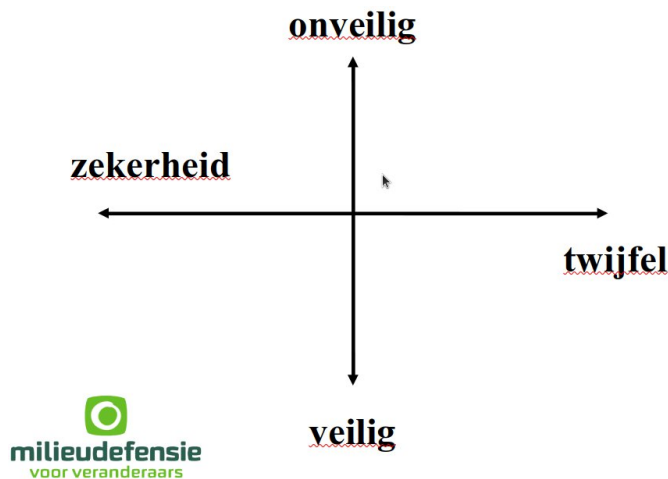
Donald Pols opent de vergadering en heet de deelnemers welkom.

Donald start met het bespreken van de vergaderorde. Als uitgangspunt van de vergaderorde volgt een aantal opmerkingen. Juist omdat we zo'n diverse vereniging zijn met mensen uit alle politieke culturen, jong, oud, uit verschillende plaatsen uit Nederland, mensen die er net zijn, mensen die soms al 50 jaar naar ALV's komen, is het nodig om aan het begin van de vergadering een beeld te geven van hoe we de vergadering willen doen.

- We voeren het gesprek met elkaar op een respectvolle manier.
- Dat houdt in dat wat iedereen in wil brengen in ieder geval een element van waarheid bevat en dat je bereid bent daarnaar te luisteren.
- De Algemene Ledenvergadering is een veilige omgeving waarin ieder zijn zegje kan doen en kan reageren op wat gezegd wordt.
- Iedereen doet mee, voor iedereen is er ruimte.
- 1 persoon spreekt per keer.

- Iedereen laat de ander uitspreken.
- Laat de voorzitter voorzitten; zij moet zorgen dat we een ordelijk gesprek met elkaar kunnen voeren, waardoor iedere visie, perspectief en gedachte tot zijn recht komt.
- En uiteraard veel plezier aan ons allemaal, dat is ook waarvoor we hier zijn.

Donald heeft uit internationale vergaderingen meegekregen dat het goed is vooraf te positioneren en af te spreken wat je wil bereiken met een vergadering. Donald laat een overzicht zien (zie afbeelding hieronder) wat daar een beeld van geeft. Aan de ene kant is er zekerheid, aan de andere kant twijfel, hetzelfde voor veilig en onveilig. Je kan je voorstellen dat je aan de bovenkant niet wil zitten, je wil geen onveilige situatie, iedereen moet zich vrij kunnen uitspreken en tegelijkertijd wil je niet te veel zekerheid, want dan hadden we niet hier hoeven te zitten met elkaar. Waar we dus naar toe willen is een veilige omgeving waarin mensen hun twijfel kunnen uitspreken. Twijfel betekent gedachten uitwisselen, ideeën met elkaar delen terwijl je soms misschien het gevoel hebt dat het nog niet helemaal af is. Als we die ruimte met elkaar kunnen vinden dan hebben we een productieve en creatieve ALV en dat wenst Donald iedereen toe.

2. Opening, vergaderorde, mededelingen, vaststellen agenda en verslag Algemene Ledenvergadering 11 juni 2022

Voorzitter van deze vergadering is Rosalie Smit. De voorzitter bedankt Donald voor de aftrap van de vergadering.

De vergadering wordt opgenomen. Dat betekent dat het geluid dat door de microfoons klinkt wordt opgenomen ten behoeve van het verslag. Dat houdt in dat als mensen het woord krijgen Bruno en Pippi met een microfoon naar die personen in de zaal toekomen. Er wordt dan gevraagd naar de naam van de spreker. Dat is omdat de voorzitter graag wil weten wie er spreekt, en het is ook voor leden onderling leuk om te weten wie er spreekt. Er zijn ook deelnemers online aanwezig, de voorzitter heet

ook deze deelnemers hartelijk welkom. Online deelnemers kunnen vragen stellen met de Q&A in de chat. Merle bewaakt dit proces.

Bij binnenkomst zijn enveloppen uitgedeeld. In de enveloppen zitten twee witte en twee groene kaarten. Deze zijn verstrekt om het spreken wat te reguleren, waarmee de voorzitter bedoelt dat iedereen de kaarten kan gebruiken om voor en na de pauze spreektijd te krijgen. De groene kaarten worden voor de pauze gebruikt en de witte kaarten na de pauze. De kaarten kunnen nadat mensen het woord hebben gekregen bij Bruno en Pippi worden ingeleverd.

Verder is online de stemming al een tijd geopend. Ook vandaag kan er nog online en ook op papier gestemd worden tot 11.00 uur, of, als dat later is, tot agendapunt 5. Mocht het zo zijn dat agendapunt 5 later sluit, dan sluit de stemming ook later.

Voor mensen in de zaal die op papier willen stemmen zijn twee dingen belangrijk:

- het stemformulier moet worden ingeleverd, dit kan bij Paulien (Paulien wordt aangewezen).
- op het stemformulier moet overal iets ingevuld zijn. Het stemformulier is ongeldig als er ergens iets niet ingevuld staat.

Mededelingen

Er zijn geen mededelingen vanuit het bestuur.

De voorzitter vraagt of er mededelingen zijn vanuit de zaal:

- Elly Brugge vraagt naar aanleiding van de agenda naar het (ontbreken van) de rondvraag. Het is de eerste keer dat zij bij een ALV is, ze is wel al lang lid. Spreker geeft aan de tijd op de agenda erg kort te vinden voor belangrijke punten en wil voorstellen de tijd voor ten minste de agendapunten 3, 4, 5 en 6 te verdubbelen en punt 7 naar punt 3 te trekken want dat gaat over de participatie. Anders is dit straks al in stemming gebracht voordat men erover heeft kunnen spreken. Dit lijkt de spreker een omissie in de agenda. Als laatste brengt spreker in zich overvallen te voelen door de spreekkaarten, zij is dit bij andere (grote) vergaderingen niet gewend. Het gaf spreker een vervelend gevoel van de mond gesnoerd worden. Spreker begrijpt dat dit nodig is voor iets wat zij niet zo goed begrijpt, maar spreker denkt dat ook dit in stemming gebracht moet worden. Over spreektijd is niets vastgelegd in een reglement.

Bovenstaande punten hebben betrekking op de agenda en vergaderorde. De voorzitter komt hier op terug.

- Tineke Spruijt wil vragen waarom leden op alle punten moeten stemmen, mensen hebben niet overal verstand van. Het is vervelend iets 'random' in te gaan vullen. De vraag is of je het formulier deels in kan vullen en toch in kan leveren.

Dit punt heeft betrekking op de stemformulieren. De voorzitter komt hier op terug.

De voorzitter schorst de vergadering voor 1 minuut, bespreekt de punten en komt dan op de vragen terug.

De vergadering wordt heropend en de voorzitter komt op de bovenstaande punten terug.

- Een rondvraag wordt toegevoegd aan de agenda, als laatste punt.
- Met betrekking tot het punt spreekkaarten geeft de voorzitter aan dat deze als doel hebben de spreektijd te reguleren. Hierbij is het goed te vertellen dat de voorzitter de orde van de vergadering bepaalt. Als de voorzitter een goede reden ziet iemand toch nog aan het woord te laten terwijl diens spreekkaarten op zijn, zal dit niet nagelaten worden. Dit kan overigens andersom ook plaatsvinden. Dit zal door de aard van de discussie worden bepaald. Op de opmerking spreektijd ter stemming te brengen legt zij het volgende uit: voor het instrument dat wordt gebruikt hoeft dit niet. Het bestuur kan dit besluiten en heeft de voorzitter gevraagd deze vorm toe te passen in de vergadering en de voorzitter legt uit hoe zij dit interpreteert. De kaarten worden gebruikt zoals uitgelegd tot er aanleiding is hier anders mee om te gaan, dit geldt ook voor de ingeplande tijd op de agenda.
- Met betrekking tot de stemformulieren geeft de voorzitter aan dat deze ook zijn voorzien van de mogelijkheid je bij een stemitem van stemming te onthouden. Dat geldt voor zowel online als op papier. Daarmee laat je wel zien te hebben gestemd.
- Met betrekking tot de vraag van het verplaatsen van punt 7 naar punt 3 licht Donald Pols het volgende toe: Donald geeft aan dat punt 7 geen onderwerp is waarover gestemd gaat worden. Dit agendapunt is de start van de discussie over hoe we de ledenparticipatie en -democratie kunnen verbeteren. Tijdens punt 3 wordt het voorstel gepresenteerd over de ledenparticipatie. Tijdens punt 7 wordt het gesprek met elkaar gestart, over hoe we dit met elkaar vorm gaan geven. Punt 7 betreft dus geen beslispunt maar een discussiepunt.
- Naar aanleiding van de opmerking over het verdubbelen van de tijd geeft de voorzitter aan dat bij het volgende punt (vaststellen van de agenda) al aangegeven zou worden de vergadertijd te verlengen tot 12.30 uur. De oorspronkelijk voorgestelde planning is te krap. Toezeggingen over het verdubbelen van de tijd van agendapunten worden door de voorzitter niet gedaan. Wel is de tijd om de begroting te bespreken al aangepast en er wordt dus voorgesteld te vergaderen tot 12.30 uur, dit is inclusief de toegevoegde rondvraag.

- Elly Brugge vraagt of ze hieruit begrijpt dat er geen reglement is over hoe iemand mag spreken als lid, maar dat het bestuur beslist hoe dat gaat, punt? Het overvalt spreker in 'zo'n vereniging' terecht gekomen te zijn.

De voorzitter geeft het woord aan Donald Pols ter toelichting. Donald geeft aan dat dit niet helemaal vreemd over moet komen. In de debatten in de Tweede Kamer bijvoorbeeld geldt ongeveer hetzelfde, daar heeft iedere spreker in een debat een beperkte spreektijd. De reden hiervoor is dat we iedereen aan het woord willen laten. Als je dat niet vooraf met elkaar regelt dan krijgen de mensen die het meest welbespraakt zijn en die uit ervaring met vergaderingen veel meer ruimte kunnen claimen ook steeds de meeste ruimte. Wat Milieudefensie wil met elkaar, is dat iedereen die hier is het woord kan doen. Dat houdt helaas in dat mensen die heel goed zijn in het claimen van ruimte zichzelf moeten afremmen of dat deze mensen hierbij geholpen worden, bijvoorbeeld door middel van deze spreekkaarten.

- Elly Brugge geeft aan het er natuurlijk mee eens te zijn dat iedereen evenveel recht van spreken moet hebben, maar de angst die spreker hoort dat sommige mensen meer ruimte gaan claimen dan anderen is volgens spreker onterecht en gaat uit van een vooringenomenheid die spreker niet begrijpt. Het komt volgens spreker ook op de voorzitter aan om de orde te bewaken.

Vaststellen agenda

Aan de agenda wordt als laatste punt, de rondvraag toegevoegd. Daarnaast wordt tot 12.30 uur vergaderd. De agenda wordt hiermee vastgesteld.

Verslag Algemene Ledenvergadering 11 juni 2022

Het verslag is rondgestuurd en het commentaar hierop is verwerkt. De versie die voorligt is de definitieve conceptversie.

Vragen over het verslag (worden meegenomen in het verslag van 10-12-2022):

- Cees Hoefnagels geeft aan een aantal taalfouten te zijn tegengekomen en geeft aan het belangrijk te vinden dat dit een volgende keer niet zo zal zijn, ook omdat het verslag al nagekeken is.

De voorzitter geeft aan dit een goed punt te vinden, dit zal zeker worden meegenomen voor het volgende verslag.

Stemcommissie

Zoals al eerder aangegeven kunnen papieren stemformulieren worden ingeleverd bij Paulien. Er is een stemcommissie nodig om de stemmen op papier in te voeren. Deze stemcommissie bestaat uit drie personen. Leden kunnen zich aanmelden bij Marty Smits (voorzitter van de Raad van Toezicht). Drie leden uit het publiek melden zich aan, daarmee is de stemcommissie ingesteld. De voorzitter bedankt de leden voor hun inzet.

3. Presentatie Jaarplan 2023

Donald Pols en Winnie Oussoren (voorzitter Milieudefensie Jong) presenteren dit onderdeel van de agenda.

Donald Pols: 'Milieuproblemen zijn systeemproblemen, en dat geldt zeker voor de klimaatcrisis'. Met deze zin start Donald zijn opening. Daarnaast haalt hij de woorden van Leonie van der Maesen aan uit het portret dat de Volkskrant van haar maakte. Haar woorden zijn dat "een kleine groep mensen de wereld zo beheerst dat de grote meerderheid daaronder lijdt". Intens misdadig vindt Donald dit. Vijftig jaar Milieudefensie samengevat in twee prachtige volzinnen. En dat mag niet verbazen want Leonie is volgens eigen zeggen op het hoogtepunt van haar carrière.

Multinationale bedrijven zijn een bepalend onderdeel van dit milieuvernietigende systeem. Of het nou lokale milieuvervuiling is in IJmuiden door Tata, het financieren van ontbossing in de Amazone door de Rabobank of het veroorzaken van gevaarlijke klimaatverandering door Shell. Dit systeem, waarin aandeelhouders beslissen, zonder dat wij daar inspraak in hebben en waarmee ze onvoorstelbaar grote winsten maken ten koste van mens, milieu en klimaat, daar stelt Milieudefensie nu paal en perk

aan. Milieudefensie draagt bij aan een historische kentering in Nederland en zelfs een klein beetje in de wereld. We doen dat samen met tienduizenden betrokkenen in het land, lokaal, landelijk en internationaal. En met succes. Recent heeft Albert Heijn nog aangekondigd onder druk van lokale Milieudefensie afdelingen en Milieudefensie Jong zijn CO₂ voetdruk te halveren in 2030.

Als je de grootste vervuilers in de wereld de wacht aan wil zeggen mag je tegenstand verwachten. Alles is geprobeerd om Milieudefensie van koers af te krijgen. Maar juist door de steun van de Algemene Ledenvergadering weet Milieudefensie koers te houden. Donald wil de Algemene Ledenvergadering hiervoor bedanken.

Donald citeert de voorzitter van Milieudefensie Jong uit het slotpleidooi tijdens de zittingsdag tegen Shell: "Ik sta hier namens de miljoenen jongeren in Nederland, en Europa en overal op de wereld die zij aan zij stonden tijdens de klimaatstakingen. Namens de kinderen die nog niet zijn geboren, zodat wij een toekomst hebben om naar uit te kijken, om blij van te worden, om trots op de zijn". Hij vervolgt met de woorden: "Winnie Oussoren, voorzitter van Milieudefensie Jong, bestuursleden van Milieudefensie Jong, en jonge leden van Milieudefensie: Milieudefensie is er voor jullie toekomst. Wij zullen alles in ons vermogen doen om jullie een mooie en fijne toekomst te verzekeren, zoals onze voorouders die ook voor ons hebben verzekerd".

Donald geeft aan trots te zijn om voor het eerst in vijftig jaar de Algemene Ledenvergadering te openen met de voorzitter van Milieudefensie Jong.

In 2023 prioriteert Milieudefensie het versterken, uitbouwen en verdiepen van de verenigingsdemocratie en ledenparticipatie, naast de lopende programma's. Dat doet Milieudefensie graag met de actieve leden samen. Om dit mogelijk te maken stelt Milieudefensie extra capaciteit beschikbaar, het betreft vier extra personen. Verder verhogen we het activiteitenbudget voor leden van €170.000,- euro naar (in 2023) €600.000,-. En dat sluit in een verhoging voor juridische ondersteuning van ongeveer 40%. We gaan intensief met de leden samenwerken om nieuwe vormen van ledenparticipatie en -democratie te ontwikkelen en om hiermee te experimenteren. Belangrijk onderdeel is het betrekken van jongeren en de diversiteit van onze vereniging. Milieudefensie is er voor iedereen.

In 2023 begint Milieudefensie met een grote nationale campagne om meer leden te werven en leden te activeren. Dit vanuit de overtuiging dat de grote maatschappelijke veranderingen waar we voor staan als organisatie, alleen kunnen plaatsvinden met democratisch draagvlak in leiderschap. Dat doet Milieudefensie graag met de leden want er is een wereld te winnen.

Winnie Oussoren komt aan het woord.

Winnie begint met het bedanken van de deelnemers die bij de Algemene Ledenvergadering aanwezig zijn. Winnie start haar presentatie met een quote van Anuna de Wever, een Belgische klimaatactiviste: *'Young people need a seat at the table, and climate-justice is the only way forward'*. Deze woorden sprak zij tijdens de lancering van haar nieuwe film, *The Uninhabitable Present*, een film die laat zien dat klimaatverandering een probleem is van nu en niet van de toekomst. Woorden als jongerenparticipatie en klimaatrechtvaardigheid zijn focuspunten voor Winnie de komende jaren als voorzitter van Milieudefensie Jong. JMA is gefuseerd met Milieudefensie en heet nu Milieudefensie

Jong, Winnie is hier erg blij mee. Winnie is ook blij met de mogelijkheid de stem van de jongeren te laten horen op de Algemene Ledenvergadering.

Jongeren hebben al van zich laten horen, zoals Donald al aangaf, in de vorm van de reductie in CO₂ die Albert Heijn heeft aangekondigd. Dit mocht gevierd worden. Winnie geeft aan dat we er daarmee nog niet zijn. Ahold en achtentwintig andere bedrijven vragen nog aandacht. Milieudefensie Jong wil dit 'met z'n allen' gaan doen. De jongeren-community, en de sociale media is sterk gegroeid het afgelopen jaar, Winnie is hier trots op. Deze middag is in De Lik (*de locatie waar ook de ALV plaatsvindt*) ook een groot strategieberaad gepland door Milieudefensie Jong, waarin de strategie (voor het komende half jaar), druk- en focuspunten besproken worden.

Winnie geeft aan dat Milieudefensie Jong er alles aan zal doen de begrippen jongerenparticipatie en klimaatverandering vooraan te houden. Zij heeft veel vertrouwen in de jongeren. Winnie sluit af met een vraag aan alle deelnemers: *'what do we want?'*

De voorzitter bedankt Donald en Winnie voor hun presentatie. Er volgt nu een toelichting op de begroting, daarna is gelegenheid tot het stellen van vragen met betrekking tot beide onderwerpen. Kandidaat directeur-bestuurder van Milieudefensie, Laan van Staalduinen, presenteert de begroting 2023.

-Toelichting op Begroting 2023 en meerjarenraming 2023-2027

Laan van Staalduinen start met zeggen erg trots te zijn op de begroting. Deelnemers aan de Algemene Ledenvergadering hebben deze ontvangen en daarnaast ook de meerjarenraming. Laan zal de begroting op hoofdlijnen toelichten en aan de hand van onderstaande punten uitleggen hoe de begroting tot stand is gekomen.

- Uitgangspunten
- Begroting op hoofdlijnen
- Baten en lasten
- FTE-ontwikkeling (hoeveel arbeid we hebben omgerekend naar FTE)
- Lasten onderbouwing
- Eigen vermogen (wat iets zegt over het weerstandsvermogen van de vereniging)

Uitgangspunten

De begroting en de uitgangspunten die daar in staan weerspiegelt wat we in de strategie hebben opgeschreven en wat onze doelstellingen zijn in het jaarplan.

De begroting is sluitend. De inkomsten en uitgaven zijn gelijk, daarmee komen we op nul uit. Dat is belangrijk voor de continuïteit en gezondheid van onze organisatie.

De omvang van de continuïteitsreserve (weerstandsvermogen of eigen vermogen; geld wat je nodig hebt om acute problemen op te kunnen lossen) is binnen de bandbreedte die Goeden Doelen aan ons oplegt.

Begroting op hoofdlijnen

In 2022 was de begroting bijna €21 miljoen. In 2023 groeien wij naar €30 miljoen, zowel voor de baten als voor de lasten. Dat is een stijging van 44% van de baten en 43% van de lasten en uiteindelijk

is het resultaat nul. Dus aan die voorwaarde van dat uitgangspunt hebben we voldaan. Laan zal later uitleggen waar de stijging vandaan komt.

Een tweede belangrijk punt is dat Milieudefensie geld krijgt van Buitenlandse Zaken, van de overheid, ruim €9,4 miljoen. Die €9,4 miljoen is geen geld dat Milieudefensie zelf gebruikt, maar geld dat doorgezet wordt naar partners in het Zuiden (circa €6,7 miljoen van de €9,4 miljoen zetten we direct door). Het resterende bedrag zetten we uit via onderaanneming. Dit geld besteden wij dus allemaal niet zelf.

In de begroting op hoofdlijnen is ook de formatie (personeel) terug te vinden. In 2022 was dat 84,7 fte, in 2023 wordt dat 92,4 fte. Dit is ook in lijn met de stijging van de baten.

Baten

De stijging in de baten is terug te voeren naar het grote succes van Milieudefensie. Dit trekt donaties aan en het ledenaantal neemt toe. We zien dit terug bij Fondsenwerving in de vorm van eigen leden en donateurs en bijvoorbeeld nalatenschappen. Bij de bijdragen van derden, zoals dat heet, is de grootste verandering te zien. Daar is sprake van een toename van 452%. Dat is een heel mooi resultaat en dat heeft echt te maken met de goede dingen die Milieudefensie doet. De bijdragen van derden zijn bijdragen van organisaties die geen winstoogmerk hebben en die het werk en de doelstellingen van Milieudefensie willen ondersteunen. We kunnen met deze bijdragen fantastische dingen doen. Bijvoorbeeld het opbouwen van een verandermacht zoals Donald eerder al aangaf, bewegingsopbouw verder opbouwen, zorgen dat we de bedrijven verder onder druk blijven zetten en daarmee natuurlijk zorgen dat we een klimaatrechtvaardige samenleving krijgen. Dit is werkelijk een enorm succes voor Milieudefensie en voor iedereen die daar aan bijgedragen heeft.

Laan zoomt verder in op de stijging van subsidies en gelden van derden. Dat is dus exclusief de donaties van onze leden of andere donateurs. In de dia die Laan presenteert is te zien welke instanties/organisaties zonder winstoogmerk bijdragen aan Milieudefensie. Een opvallende en de grootste, met bijna €7,1 miljoen, is de bijdrage van de Hartwig foundation. Dit betreft het *People Power Project* waarover melding is gemaakt in het Campagne Jaarplan 2023. Voor dit project wordt momenteel een plan gemaakt wat ongeveer eind januari 2023 klaar zal zijn. Dit project gaat specifiek over hoe Milieudefensie de verandermacht, de kracht en de bewegingsopbouw kunnen organiseren om een systeemverandering mogelijk te maken. We zijn heel blij met deze mogelijkheid want dit is wat we nodig hebben. Op de dia is ook te zien dat er sprake is van meerdere gevers.

Lasten

Bij de lasten zien we een stijging van personele kosten. We hebben al en gaan meer mensen krijgen om al het werk te doen. In de personeelskosten is, vanuit goed werkgeverschap, een loonindexatie per januari 2023 van 4% verwerkt om de hoge inflatiekosten enigszins te dempen. Daarnaast is 2% van de loonsom gereserveerd voor opleidingen en is in deze kosten een post opgenomen voor herziening van het loongebouw.

Wat verder opvalt is de bestemmingsreserve huisvesting. In 2025 verloopt het huurcontract van de huidige kantoorlocatie in Amsterdam. Er is gestart met een zoektocht naar een nieuw pand. Dat houdt in dat er een jaarlijkse reservering gedaan moet worden waarmee we voorbereid zijn op alle kosten die hierbij komen kijken.

Personeelsontwikkeling in aantallen (2017-2023)

Milieudefensie groeit gestaag. Dat heeft te maken met het succes dat Milieudefensie heeft en de impact die we maken.

Salaris-gerelateerde lasten

in de dia worden de bruto-bruto lasten weergegeven, het betreft dan bedragen inclusief de werkgeverslasten. Het grootste deel gaat naar fondsenwerving en communicatiepersoneel, bewegingsopbouw en daarna inhoud en lobby.

Activiteit-gerelateerde lasten

De activiteiten, zoals de campagnes, de acties en meer, kunnen betaald worden uit de giften en donaties die we krijgen van de eigen leden, van de donateurs en via derden. Het *People Power Project* neemt een groot deel van deze lasten in beslag. Het project is budgetneutraal begroot omdat nu nog niet inzichtelijk is hoe het plan er precies uit gaat zien.

Eigen vermogen 2017-2023

Laan geeft aan dat de continuïteitsreserve (het eigen vermogen) bij elkaar €3,08 miljoen is. Dat zit binnen de bandbreedte van de uitgangspunten van Goeden Doelen (een som van maximaal 150% van je vaste lasten) dat is voor Milieudefensie een maximaal eigen vermogen van €13,5 miljoen. Milieudefensie zit daarmee op ongeveer 30% en dat is voor het moment prima. Omdat we groeien wat betreft aantal mensen (en dus wellicht ook meer risico lopen) gaan we dit wel wat aanvullen. In de post overige reserves zit al de €300.000,- reservering voor de nieuwe huisvesting opgenomen.

Meerjarenraming

De meerjarenraming is ter informatie. Deze geeft globaal aan hoe de (bekende) inkomsten en uitgaven voor de komende jaren er uit zien. Het betreft echt een raming waarop geanticipeerd kan worden zodra verschuivingen zich aandienen.

De voorzitter bedankt Laan voor haar presentatie.

De voorzitter geeft aan dat er vragen kunnen worden gesteld. Vooralsnog willen twaalf leden een vraag stellen. De vragen worden eerst gehoord en verzameld, hierna worden ze beantwoord. De voorzitter zal door middel van een tweede ronde ook nog vragen of de vragen naar tevredenheid zijn beantwoord.

-Gelegenheid tot vragen stellen over jaarplan en begroting 2023

Vragen

- Het valt Wouter van Leeuwen naar aanleiding van de begroting op dat JMA hier nog vermeld staat en ook dat het budget van JMA naar beneden gaat. Is dit simpelweg een gevolg van de fusie? Wat betekent dit voor de autonomie en kan Milieudefensie Jong nog wel zelf eigen koers zetten of kan dit financieel geblokkeerd worden?
- Sietske Inberg van Milieudefensie afdeling Leeuwarden wil ten aanzien van de begroting graag het bedrag voor juridische ondersteuning vergroot zien.

– Miranda Zuurhout, voor het eerst aanwezig, geeft aan dat het haar opvalt dat er veel witte mensen aanwezig zijn. Zij vraagt zich af of er bij fondsen/ledenwerving aandacht is voor het werven van een diverse doelgroep. Zodat we representatiever zijn voor de samenleving. Wellicht dat haar beeld niet klopt maar ze zou hier graag antwoord op willen.

– Cees Hoefnagels heeft een vraag over het Campagne Jaarplan 2023 en een gekoppelde vraag over de begroting. Het hoofddoel van Milieudefensie Jong is dat zij werken aan de plek voor jongeren in onze organisatie en in onze beweging. Vraagsteller geeft aan dit eigenlijk te gek voor woorden te vinden. Deze plek is er of die moet er in ieder geval zijn. Vraagsteller vindt dat Milieudefensie, Milieudefensie Jong geen duimbreed in de weg mag leggen. Als hier nog stappen te maken zijn moeten die in 2022 genomen worden, dit mag geen doel meer zijn voor 2023. Vraagsteller is ook verbaasd over de eerdere vraag over het budget van Milieudefensie Jong. Er is sprake van bijna halvering van de middelen van JMA naar Milieudefensie Jong. Vraagsteller snapt dit niet.

– Dave Lommen heeft een vraag over het weer meer aanpakken van Shell. In het begin van het jaar had vraagsteller begrepen dat Shell voorlopig juist met rust gelaten zou worden wegens het risico omdat het hoger beroep nog loopt. Vraagsteller vraagt zich af wat er veranderd is. Een tweede vraag betreft de negenentwintig bedrijven. Het doel is twee tot vijf daarvan op het goede traject te laten komen. Vraagsteller vraagt zich aan de ene kant af hoe we dit voor elkaar willen gaan krijgen. Milieudefensie Jong heeft succes gehad met Albert Heijn maar dat is nog steeds maar één deel van Ahold-Delhaize. Dus hoe krijgen we dan toch twee tot vijf bedrijven op het goede pad? En zelfs als dat doel wordt gehaald zijn er in 2030 nog tien of vijftien bedrijven die eigenlijk nog steeds achter liggen op het schema dat we nodig hebben. Enerzijds wil vraagsteller weten hoe we het voor elkaar gaan krijgen en anderzijds vraagt hij zich af of het wel genoeg zal zijn?

– Rob Bleijerveld protesteert tegen het feit dat hier geen discussie mag plaatsvinden over de onderwerpen, maar dat er alleen vragen gesteld mogen worden. Om het schappelijk te houden stelt hij een vraag. Hij geeft aan van het Vredenburgberaad te zijn. Hij wijst op een spandoek en geeft aan kritisch te zijn over het verlies aan democratie binnen Milieudefensie. Het Vredenburgberaad heeft pamfletten neergelegd die bijvoorbeeld gaan over het Campagne Jaarplan 2023 en participatieplan. Het pamflet heeft als titel: Ledendemocratie? Ledenmanipulatie! Zijn vraag is of een ieder de pamfletten heeft gelezen. Zo niet, dan zijn ze te verkrijgen. Het Vredenburgberaad wil een discussie binnen Milieudefensie over hoe het nu verder gaat met democratie van onderop.

– Marina Boekholt vraagt zich af waarom de groei van de leden niet gevisualiseerd wordt. Er is overal extra geld voor begroot maar dat zie je eigenlijk niet terug in de presentatie, zij vindt dit opmerkelijk. Ook omdat er al jarenlang onduidelijkheid is over lidmaatschap en donateurs. Milieudefensie gooit dat meestal op één hoop, als daar vragen over gekomen zijn bij de Algemene Ledenvergadering, stelt zij. Inmiddels is haar duidelijk dat in sommige gevallen Milieudefensie donateurschap gewoon automatisch omzet in lidmaatschap, als het bedrag dat gegeven wordt boven een bepaald bedrag uitkomt. Vraagsteller vraagt zich af hoe dit kan? Iemand besluit toch zelf of hij/zij donateur of lid wil

zijn? Er is haar ook gebleken dat mensen die dus tot lid zijn verklaard, maar dus eigenlijk donateur zijn mogen stemmen voor deze agendapunten. Zij vindt dit niet kloppen.

Een tweede vraag betreft een lijst van grote gevers. Daarbij wordt ook de Hartwig foundation genoemd, met een heel groot bedrag. Spreker vraagt zich af in hoeverre deze gevers onafhankelijk zijn. In hoeverre wordt dat gecontroleerd door Milieudefensie, op welke basis en in hoeverre worden de leden daarbij betrokken. Zij merkt hier zelf niets van en vraagt zich daarmee af waarom niet.

– Lotte Wouters heeft een aantal vragen/opmerkingen over het Campagne Jaarplan 2023. Het valt haar op dat in het Campagne Jaarplan 2023 steeds wordt gesproken over wij en zij en ons (bijvoorbeeld: leden betrekken bij ons werk) en zij vindt dit jammer. Ze geeft aan dat we een vereniging zijn waar leden, en met name de Algemene Ledenvergadering, het hoogste orgaan is. De werkorganisatie is natuurlijk heel belangrijk, maar staat volgens vraagsteller veel te centraal. Zij pleit voor de titel werkplan (in plaats van campagnejaarplan) want heel veel leden zijn heel actief met heel veel activiteiten en hebben ook plannen voor het komende jaar, maar dat staat helemaal niet in het Campagne Jaarplan. Hierin staan eigenlijk alleen de landelijke en internationale plannen opgenomen en daaraan is toegevoegd dat het zo fijn is dat ‘jullie’ ons daarin willen steunen. Het lid vindt dat het taalgebruik aangeeft wat de verhoudingen zijn en maakt hier bezwaar tegen. Zij vindt dat het werkplan ook moet gaan over wat de afdelingen allemaal gedaan hebben en wat ze doen. Ook financieel en zeker wat betreft leden. Het lid sluit zich aan bij vorige vraagsteller en vindt het niet kunnen dat niet duidelijk is wat de contributie opbrengt en of je volgend jaar verwacht of je meer contributie gaat krijgen, bijvoorbeeld omdat je aan ledenwerving doet.

Lotte Wouters geeft verder aan dat in het stuk over ledenparticipatie de begrippen ledendemocratie en -participatie door elkaar worden gehaald. Zij zou zeggen dat je met democratie mee mag beslissen en met participeren doe je in deze tekst mee met activiteiten die anderen bedenken. Dat doet geen recht aan het karakter van de vereniging. Het lid proeft dit door alles heen en zou het jammer vinden als dit een tegenstelling gaat worden.

Ook geeft dit lid aan het Ledenbulletin een belangrijk onderdeel te vinden dat terug moet komen in de stukken. Het lid vindt dit onmisbaar als je een vereniging bent. Hetzelfde geldt voor het met elkaar in contact brengen van leden, het wordt genoemd maar het wordt absoluut niet uitgewerkt. Het spreekt ook niet uit dat het echt van belang is dat leden elkaar kunnen vinden. Dat nieuwe leden meteen weten bij welke afdeling ze zijn, want daar zit heel veel kennis en daar zitten veel activiteiten. Het lid pleit ervoor dit mee te nemen in dit plan en dit toe te voegen.

– Ellen Uerz vraagt via de online Q&A waarom de baten van derden in de Meerjarenraming (in de jaren 2026 en 2027) voor een kwart opgenomen zijn. Heeft dit te maken met eindigheid van afspraken?

– Rob Bleijerveld geeft aan dat *Follow the money* op 13 oktober jongstleden een artikel heeft geplaatst naar aanleiding van onderzoek naar donatiepraktijken van salesbureau's. Daaruit blijkt dat Milieudefensie en 40 andere grote en middelgrote goede doelen organisaties, een salesbureau inschakelen die voor hun donaties ophalen op straat en aan huis/de deur. *Follow the money* zegt dat dit indirecte liefdadigheidswerk een goede business blijkt te zijn, namelijk de eigenaren van de wervingsbureaus beschikken over indrukwekkende vermogens en zichtbare rijkdom. Voor Milieudefensie haalt, zo leest vraagsteller, Niels Troost van Trust Marketing en van Direct Result

Marketing Group geld op en de vraag hierbij is waarom zet Milieudefensie niet zelf, samen met deze 40 andere organisaties, een wervingsbureau op, want dit is eigenlijk geld over de balk smijten.

– Karel van Broekhoven heeft een vraag over de begroting. In de geraadpleegde verslagen was al terug te zien dat er een grote donatie beloofd was door een grote donateur. Daar stond niet in wie dat was, maar nu is terug te zien dat er twee grote donateurs zijn. Hartwig- en Fred foundation en het betreft geen kleine bedragen. Vraagsteller geeft aan dat hij, en anderen, zich grote zorgen maken over de hoeveelheid invloed die hiermee naar binnen wordt gehaald. Wat zijn de voorwaarden die hieraan gesteld zijn, wat zijn de achtergronden van die stichtingen en waar is dat geld eigenlijk mee verdiend? Vraagsteller verwacht het antwoord dat hier onderzoek naar is gedaan en dat dit prima in orde is, maar geeft aan hier graag zelf inzicht in te willen hebben. Vraagsteller vindt dat leden deze twee grote donateurs zelf moeten kunnen onderzoeken, zodat zij weten waar dat geld vandaan komt en welke invloed er mogelijk zou zijn. Vraagsteller vindt dat de leden, gezien de grootte van de bedragen, hier recht op hebben. Vraagsteller stelt voor een commissie op te stellen die hier onderzoek naar gaat doen, met instemming van het bestuur.

– Meike Terhorst is lid en medewerker en ondersteunt het verzoek van de vorige vraagsteller en wil hier nog aan toevoegen dat Milieudefensie ook zelf beleid heeft om te zorgen dat er onderzoek wordt gedaan naar de financiering en herkomst van geld van grote bedrijven. Vraagsteller is van mening dat we dit ook op onszelf moeten toepassen omdat deze zorg ook breder wordt gedeeld. Ook op kantoor en binnen de Ondernemingsraad is het besproken. Dit lid heeft dit zelf ingebracht in de Ondernemingsraad en kan zich hier ook volledig achter scharen.

– Fred van der Drift van de afdeling Schiedam heeft een vraag over participatie. Het gaat over kernenergie. Deze week heeft de regering besloten twee kerncentrales te bouwen in Borssele. Vraagsteller geeft aan dat volgens hem er binnen Milieudefensie nog geen discussie over kernenergie heeft plaatsgevonden en geeft aan dit wel heel belangrijk te vinden. Vraagsteller wil weten wanneer de discussie over kernenergie binnen Milieudefensie op gang gaat komen in het kader van participatie met leden.

– Daniel Schöngut heeft zojuist begrepen dat Milieudefensie het loongebouw minder plat wil maken. Vraagsteller vindt dit een slechte zaak. Milieudefensie is met het huidige loongebouw groot geworden, vraagsteller is van mening dat dit een van de kernwaarden van Milieudefensie is en dat als mensen weg gaan omdat ze te weinig verdienen dat zo is. Milieudefensie weet steeds weer nieuwe en goede mensen aan te trekken, want het is een eer om bij Milieudefensie te werken. Vraagsteller wil erg pleiten tegen het minder plat maken van het loongebouw.

– Sietske Inberg van Milieudefensie afdeling Leeuwarden geeft aan eerder geprobeerd te hebben een actuele motie in te dienen voor deze vergadering. De motie is achterop de uitgedeelde flyer terug te vinden. Donald Pols heeft zich in de Trouw van 14 oktober jongstleden uitgesproken dat hij zich aansluit bij Greta Thunberg als het gaat om het langer openhouden van kerncentrales. Dit trof dit lid persoonlijk en ook binnen de afdeling waren mensen hierdoor getroffen. De actuele motie mocht niet ingediend worden. Donald heeft de indiener van de motie wel beantwoord (waarvoor hij wordt bedankt) maar dit antwoord is helaas niet bevredigend. Donald geeft in zijn reactie aan dat het om een

strategische discussie gaat en daarom de politiek de wind uit de zeilen moet nemen. De vraag die hierop volgt is de volgende. Als de directeur van Milieudefensie het Algemeen Beleidsplan, waarin stevige standpunten over kernenergie staan opgenomen, wijzigt met deze uitspraken vindt vraagsteller dat hij eerst naar deze Algemene Ledenvergadering terug moet. Om deze reden zou vraagsteller de actuele motie alsnog in de Algemene Ledenvergadering in stemming willen brengen en dan is inderdaad de vraag waarom dit niet eerst teruggelegd wordt?

– Joost Raessens, werkzaam bij de universiteit van Utrecht op de afdeling mediastudies, heeft twee vragen voor Milieudefensie Jong. De eerste vraag betreft de nieuwe mediastrategie. In het college aan de universiteit zitten 75 studenten en de universiteit heeft zelf een (verouderde) mediastrategie en vraagsteller is geïnteresseerd in de strategie van Milieudefensie Jong. Vraagsteller zou de (eerder gestelde) vraag rond het verkleinde budget voor Milieudefensie Jong graag omdraaien en zou willen vragen wat Milieudefensie Jong nodig denkt te hebben in de begroting in plaats van af te wachten wat er wordt toebedeeld.

– Sjaak Doornekamp uit Kockengen en redactielid van het Ledenbulletin Milieu-visie heeft twee vragen. In hoeverre is de post voor de afdelingen binnen de begroting gebaseerd op aanvragen en plannen van de afdelingen?

De tweede vraag gaat over gelden van derden. In hoeverre zijn de hele grote bedragen toegezegd? Is het al zeker dat we deze inkomsten krijgen of lopen we daar nog risico's in?

– Martin Brandwagt uit Amsterdam, werkzaam in het sociale domein, vernam tijdens de Algemene Ledenvergadering over de aankomende verhuizing van het kantoor van Milieudefensie en de kosten die dat met zich mee gaat brengen. Vraagsteller denk zelf dat een verhuizing op niet grote afstand met de bakfiets gedaan zou moeten worden. Dit past bij Milieudefensie en levert mooie foto's op. Vraagsteller is bereid een instructie 'bakfietsrijden' te geven.

De voorzitter schorst de vergadering voor twee minuten zodat de beantwoording van de vragen besproken kan worden en de voorzitter informeert zich over de vraag met betrekking tot het alsnog indienen van de actuele motie.

De voorzitter heropent de vergadering en bespreekt de behandeling van de rest van dit agendapunt. De vragen die zojuist zijn gesteld worden zo eerst beantwoord. Er zijn vragen gesteld en er zijn meningen en opinies gegeven, vaak hangen die twee ook samen. Na het beantwoorden van de vragen wil de voorzitter de personen die het gevoel hebben dat hun vraag echt nog niet is beantwoord (dan wel vergeten is) opnieuw het woord geven. Mensen kunnen dit aangeven bij de voorzitter. Mensen die het niet eens zijn met een antwoord/reactie worden verzocht tijdens de volgende vergadering een motie in te dienen en daarin met voorstellen te komen. Daar betreft het namelijk verschil in inzicht, in meningen en in opinie waar leden zelf een voorstel voor kunnen doen.

Laan krijgt van de voorzitter als eerste het woord om enkele vragen over begroting/financiën te beantwoorden. Laan bedankt de leden voor de vragen en geeft aan het fijn te vinden dat ze er zijn, daarmee leeft het onderwerp.

De vraag met betrekking tot Milieudefensie Jong (in de begroting nog vermeld als JMA) en het bijna halveren van het budget wordt eerst beantwoord. De benaming JMA is opgenomen omdat dit de naam was die in 2022 nog van toepassing was. Dat is een foutje en dat moet nu uiteraard Milieudefensie Jong zijn. Het tweede is het bedrag, dat gaat in de begroting van €35.000,- naar €19.600,-. Dat het op die specifieke plek terug gaat heeft te maken met de transitie. Dit jaar heeft de transitie plaatsgevonden, dat heeft geld gekost en daardoor is het bedrag wat gezakt. Voor de rest is Milieudefensie Jong ondergebracht bij de afdeling Bewegingsopbouw. Bij Bewegingsopbouw zijn allerlei activiteiten (en dus geld) ondergebracht, waaronder Milieudefensie Jong, waarbij zij juist wel alle ruimte krijgen om dingen te doen. Dit wordt, binnen de kaders, juist gestimuleerd. Het maakt nu integraal onderdeel uit van Milieudefensie en al haar activiteiten.

De vraag over de Meerjarenraming wordt als tweede beantwoord. Laan geeft aan waarom de baten in 2026 en 2027 afnemen. Dit heeft inderdaad te maken met het stoppen van subsidies. Er is een aantal subsidiegevers die voor een aantal vooraf vastgestelde jaren (variërend van één tot vijf jaar) geld geeft, dat weten we, en dat komt in de Meerjarenraming tot uiting.

De derde vraag betrof het verzoek het loongebouw van Milieudefensie juist plat te houden. Laan geeft aan dat het aannemen van mensen en het inwerken en dergelijke veel tijd en geld kosten. Als er een mogelijkheid is mensen na een paar jaar nog een paar jaar te kunnen houden zou dat Milieudefensie geld schelen. Dat geld kunnen we heel goed gebruiken om juist weer impact te maken. Daarnaast geeft een hoog verloop te veel onrust in de organisatie zelf en de naaste collega's.

De vraag over hoe zeker de baten zijn wordt door Laan als volgt beantwoord: De baten van derden en de overheden zijn voor dit jaar ontzettend zeker op één portie van €400.000,- na. Het is de ambitie van Milieudefensie om deze gelden nog ergens te verkrijgen. Wat betreft leden en fondsengelden weet je het nooit. De verwachting is dat deze gaan stijgen, zeker ook gezien de moeite die we daar voor doen, maar dat is een factor die je niet weet.

De volgende vragen worden door Winnie beantwoord.

Winnie start met beantwoorden van de vraag over de mediastrategie.

Deze middag gaat Milieudefensie Jong in gesprek met bijvoorbeeld Omar Kbiri om daar een samenwerking mee te starten. Omar Kbiri is een specialist op het gebied van mediastrategieën en met hem gaat Milieudefensie Jong een pakket samenstellen wat voor Milieudefensie Jong gaat werken. Een pakket waarmee we onze diverse doelgroep goed kunnen benaderen en waarin we de commissieleden handvatten kunnen bieden om verder op door te bouwen. Om echt de personen die we in de doelgroep hebben individueel te kunnen benaderen.

De tweede vraag was wat Milieudefensie Jong nodig denkt te hebben. Winnie benoemt een drietal punten waarvan de voornaamste is: acties. Milieudefensie Jong is actiegericht en daarvoor is financiering nodig. Een tweede punt betreft financiering om de mediastrategie te kunnen boosten en om daar reclame voor te maken en zo meer mensen te bereiken. Een derde punt betreft vergoedingen. Het bestuur wat er nu zit bestaat uit witte en best hoog opgeleide mensen. Om dat

meer divers te maken en om iedereen mee te kunnen laten doen heeft Milieudefensie Jong iets van vergoedingen nodig. Gesprekken hierover lopen met de directie.

Milieudefensie Jong is blij met de fusie en de manier waarop zij nu werken. Zij krijgen nu geld vanuit de klimaatplannen of vanuit Bewegingsopbouw voor projecten en dat werkt fijn. Daarnaast is het ook fijn een eigen potje te hebben, zodat niet voor alles toestemming gevraagd hoeft te worden. En ook omdat Milieudefensie Jong ook een eigen visie heeft en deze wil uitdragen, vanuit eigen financiering.

Donald neemt het woord over en zal de overige vragen beantwoorden.

Met betrekking tot de eerste vraag over juridische ondersteuning benadrukt Donald nogmaals dat het budget met 40% stijgt het komende jaar. Het voorstel van Donald is dit eind 2023 te evalueren. De reden om als directie-bestuur enigszins terughoudend te zijn op het gebied van juridische ondersteuning is dat je een langjarige verplichting start, als voorbeeld noemt Donald Shell. Het betreft soms een commitment voor jaren met potentieel enorm veel financiële consequenties. Naast het feit dat de keuze om wel/geen rechtszaken aan te gaan ook consequenties heeft voor de milieustrijd. Namelijk het winnen van een rechtszaak is een juridisch precedent, maar het verliezen is dat ook. Daarom willen we daar niet te onbezonnen mee omgaan. We blijven de afdelingen en andere leden die rechtszaken willen starten steunen, maar we willen daar samen wel een weloverwogen traject voor besluitvorming bij nemen.

Wat diversiteit betreft klopt het eerder geconstateerde. Donald geeft aan dat diversiteit natuurlijk niet alleen kleur betreft en benadrukt dat we wel verjongen als deelnemers aan de Algemene Ledenvergadering. Milieudefensie heeft een expliciet diversiteitsbeleid ontwikkeld het afgelopen jaar, dit wordt nu uitgevoerd. Dit zie je langzaam terugkomen in de deelnemers aan onze campagnes. Naast de inspanningen van *Fair Future Generations* (FFG) op dit vlak is ook een bondgenootschap met de vakbond FNV gestart, niet in eerste instantie op gebied van kleur en geloof, maar op het vlak van inkomen. Donald heeft op de grote manifestatie van FNV over leefbare lonen mogen spreken als eerste en enige groene directeur in de geschiedenis van de FNV.

Met betrekking tot de vraag over Shell. Het opgenomen budget reflecteert aan de ene kant de enorme kosten voor het voorbereiden van een hoger beroep. Maar ook het feit dat als het hoger beroep plaats gaat vinden, we daar activiteiten en bewegingsopbouw omheen willen plooiën.

Met betrekking tot de vraag over de negenentwintig bedrijven en de vaart daarvan geeft Donald aan dat bekend is dat verandering heel langzaam gaat, tot die heel snel gaat. Dat is hetzelfde met de negenentwintig bedrijven. We hebben nu al één bedrijf binnen namelijk Albert Heijn (nog niet Ahold) en we hebben signalen van ten minste twee andere bedrijven, maar we houden het hier niet bij. We voeren ook campagne gericht op de overheid. Met als doel dat de overheid de bedrijven moet dwingen aan de klimaatplicht te voldoen. We volgen dus verschillende sporen om ons doel te bereiken.

Met betrekking tot het punt over ledendemocratie geeft Donald aan dat dit niet iets is waar je over kunt beslissen, maar dat dit een proces is. Het is ook geen makkelijk vraagstuk. Niemand heeft de waarheid in pacht. Hoe betrek je 80.000 mensen op een eerlijke en transparante manier bij onze

besluitvorming? We gaan met elkaar uitvinden hoe dit het beste werkt. De werkorganisatie kan dit ook niet zelf bedenken, hier is input van leden (vanuit de Algemene Ledenvergadering, afdelingen, en in het land) bij nodig. Dit proces wordt nu en hier gestart.

Leden versus donateurs: we hebben ongeveer 80.000 leden, ongeveer 30.000 donateurs en feitelijk is het zo dat ieder lid recht heeft om te stemmen. Hier worden geen beperkingen aan opgelegd, dit zou wettelijk en ethisch niet acceptabel zijn. Wij hebben geen 1e en 2de klas leden.

Zij versus ons: Donald voelt zich hierdoor aangesproken. Het is een hartenkreet die Donald goed heeft gehoord. Dit mag en kan niet zo zijn, het is onacceptabel dat dit beeld zou kunnen ontstaan in taal en toon. Donald verzekert bij deze, en vraagt hier ook op aangesproken te worden bij een volgende keer, dat hier op gelet gaat worden.

Met betrekking tot het opzetten van een wervingsbureau laat Donald weten dat hij dit een goed idee vindt. Donald zegt bij deze toe dat hier actie op ondernomen gaat worden. Hij komt hier bij de volgende ALV op terug.

Met betrekking tot de invloed van grote gevers geeft Donald aan dat Milieudefensie hier een beleid voor heeft dat richtlijnen geeft hoe om te gaan met grote gevers. Donald wil dit beleid presenteren op de volgende Algemene Ledenvergadering.

Met betrekking tot de opmerking over kernenergie geeft Donald aan dat de groene organisaties met elkaar hebben afgesproken dat het thema kernenergie belegd wordt bij de organisatie Wise. Dit om de strijd tegen kernenergie zo efficiënt mogelijk te voeren, Wise is hierin gespecialiseerd. Zij hebben veel kennis op dit vlak en Milieudefensie steunt ze ook financieel om dit mogelijk te maken. Het beleid van Milieudefensie op gebied van kernenergie staat op de website en hieraan zijn we nog steeds gecommitteerd. Wat betreft het openhouden van kerncentrales geeft Donald aan dat er sprake is van een hiaat in het beleid, tot op heden hadden we hier geen beleid op. Momenteel wordt dit ontwikkeld, dit zal bij de volgende Algemene Ledenvergadering gepresenteerd worden.

De voorzitter dankt de sprekers voor de beantwoording van de vragen.

Drie mensen in de zaal steken de hand op om aan te geven dat hun vraag nog niet voldoende beantwoord is. De voorzitter geeft deze mensen één voor één opnieuw het woord.

– Karel van Broekhoven geeft aan dat de vraag met betrekking tot het geven van openheid over de grote gevers niet is beantwoord. Dit lid gaf eerder aan zelf inzicht in dit proces te willen hebben, niet zo zeer in het beleid. Kan dit lid, met instemming van het bestuur, met een groepje leden (in de vorm van een commissie) inzicht krijgen in de voorwaarden die gesteld zijn daarover. Het lid verzoekt met klem op dit verzoek in te gaan.

– Cees Hoefnagels gaf aan een vraag te hebben over één van de hoofddoelen van Milieudefensie Jong, namelijk het krijgen van een plek in de organisatie. Dit kan geen doel meer zijn voor 2023.

– Marina Boekholt geeft aan dat haar vraag over het niet visualiseren van hoe het met leden zit (verhouding leden en donateurs en uitleg hierbij) in het hele plaatje niet naar tevredenheid beantwoord is. Ook de tweede vraag over de grote gevers en waarom leden hier niet bij betrokken zijn, is niet naar tevredenheid beantwoord. Het lid uit zich ook over de wijze waarop is geantwoord. De voorzitter onderbreekt en vraagt het lid zich bij de vraag te houden en geen uitspraken te doen over persoonlijke opvattingen over de wijze waarop deze beantwoord is.

Donald geeft met betrekking tot de voorwaarde die aan grote gevers wordt gesteld aan dat we wellicht soms een beetje slachtoffer van ons succes zijn. Dit succes leidt wel tot potentieel grotere gevers en hierop is beleid ontwikkeld. Dit beleid moet er voor zorgen, en zorgt er ook voor, dat Milieudefensie weloverwogen keuzes kan maken en Donald wil daarom voorstellen dat de Algemene Ledenvergadering dit beleid beoordeelt en niet individuele giften. Het beleid bepaalt namelijk van welke organisaties we nu, maar ook in de toekomst geld zullen accepteren. Op een expliciete vraag hierover van de voorzitter geeft Donald aan dus nee te zeggen op het voorstel een commissie in te richten die hier zelf onderzoek naar wil doen.

Met betrekking tot Milieudefensie Jong geeft Donald aan dat zij een actief, volledig en gewaardeerd onderdeel is van Milieudefensie. Ook in de wijze van rapporteren hierover zal op taal en toon worden gelet, er bestaat hier geen onduidelijkheid over.

Wat betreft de leden versus donateurs: het directie-bestuur zegt hierbij toe op de volgende Algemene Ledenvergadering een overzicht (met visualisatie) te geven van de leden versus donateurs, de ontwikkeling van de afgelopen jaren, maar ook de uitleg over hoe deze ontwikkeling zich tot elkaar verhoudt.

Over het controleren van onafhankelijkheid van grote gevers en de vraag waarom leden hier niet bij betrokken zijn geeft Donald aan dat onafhankelijkheid een absolute harde eis van directie en managementteam is om enig geld te kunnen accepteren. Er is geen enkele ruimte, uitgesproken expliciet, voor beïnvloeding door geldgevers.

Wat betreft de betrokkenheid van leden heeft Donald als directeur-bestuurder aangegeven dat leden betrokken worden bij het beleid op basis waarvan we geld accepteren van grote geldgevers en dat wordt tijdens de volgende Algemene Ledenvergadering gepresenteerd.

De voorzitter rondt hiermee het agendapunt af en bedankt iedereen voor de enorme betrokkenheid en grote hoeveelheid vragen die gesteld zijn.

Er is aan één lid de toezegging gedaan dat zij nog mocht spreken, zij krijgt dan ook nog het woord.

– Sietske Inberg geeft met betrekking tot het Campagne Jaarplan 2023 aan: houd het efficiënt. In de regiotour is al aangegeven dat contactpersonen vanuit de werkorganisatie rechtstreeks contact kunnen hebben met contactpersonen van de afdelingen zodat iedereen weet wat er lokaal speelt. Een efficiënte wijze is in haar ogen rechtstreeks en niet met allerlei tussenvormen als panels en door middel van enquêtes.

Hiermee wordt het agendapunt officieel afgesloten.

De voorzitter schorst de vergadering voor een minuut om de orde en het verloop van de rest van de vergadering met het bestuur te kunnen bespreken.

De voorzitter heropent de vergadering en geeft aan de rest van de vergadertijd te willen gebruiken om de punten te behandelen waar ook over gestemd is of gaat worden. Het betreft dus in ieder geval agendapunten 4 en 5. Daarnaast zal agendapunt 6 besproken worden.

Agendapunt 7 wordt niet meer besproken. Dit onderwerp is te belangrijk om in reservetijd te bespreken. De voorzitter stelt voor hier een aparte bijeenkomst voor te organiseren en daarmee niet te wachten tot de volgende Algemene Ledenvergadering. Dit punt wordt hiermee formeel geschrapt van de agenda.

Agendapunt 8 wordt ook geschrapt van de agenda. Afhankelijk van de noodzaak en belangstelling rond dit onderwerp kan ook een (online) bijeenkomst worden gepland om hierover met de Raad van Toezicht in gesprek te gaan. De voorzitter van de Raad van Toezicht zal hier initiatief in nemen. Leden in de zaal worden ook opgeroepen Marty Smits hierover te benaderen en om bij hem aan te geven dat hier interesse in is.

Uiteraard blijven agendapunten 9, uitslag stemmingen, en 10 onderdeel van de agenda.

De voorzitter gaat over naar agendapunt 4.

4. Voordracht voorlopig benoemde directeur-bestuurder: voorstellen en vragen stellen

Tamira Combrink (lid Raad van Toezicht) krijgt hierbij het woord.

Tamira zal kort toelichten hoe de procedure, de keuze en de voordracht is verlopen. Daarna is er gelegenheid Laan van Staalduinen een aantal vragen te stellen. Daarna zal Laan de zaal verlaten zodat vragen specifiek aan de Raad van Toezicht in vrijheid gesteld kunnen worden. Daarna kan over worden gegaan tot stemming.

Tamira geeft aan dat de Raad van Toezicht voorlopig een nieuwe directeur-bestuurder heeft benoemd, naast Donald, en dat is Laan. De Raad van Toezicht vraagt dit besluit in deze Algemene Ledenvergadering te bekrachtigen en Laan van Staalduinen te benoemen als directeur-bestuurder.

Tamira begint met zeggen dat de Raad van Toezicht enorm verheugd is dat zij uit de selectie van supersterke kandidaten Laan van Staalduinen mogen voordragen. De Raad van Toezicht is ervan overtuigd dat Laan's ervaring, deskundigheid en toewijding de organisatie en vereniging zullen helpen bij de volgende stappen in groei en het maken van impact. In 2021 heeft het voormalige bestuur met de organisatie besloten de directie te versterken en te komen tot het werven van een co-directeur. In februari is daartoe een brede wervingscommissie samengesteld en is een wervingsbureau in de arm genomen. De vacature is heel breed en actief uitgezet, hierop zijn veertig reacties van zeer hoge

kwaliteit binnengekomen. Er is een selectietraject gestart waarin speerpunten en criteria van Milieudefensie zijn meegenomen. Er zijn in totaal vijf kandidaten gesproken in twee gespreksrondes. Laan voldeed uiteindelijk aan alle voorwaarden waar Milieudefensie naar op zoek was. Laan is dan ook unaniem door de selectiecommissie gekozen. Laan wekte vertrouwen, bracht onmiddellijk wijsheid in de gesprekken en getuigde van een bijzonder scherp inzicht. Laan zocht naar een organisatie die meer impact maakt dan haar vorige werkgevers, want er is, in Laan's eigen woorden, geen tijd te verliezen. De Raad van Toezicht heeft er vertrouwen in dat Laan een (onstuimig) groeiende organisatie als Milieudefensie naar een hoger plan kan brengen en om de impact te realiseren.

De voorzitter vraagt of er mensen zijn die vragen aan Laan willen stellen.

– Rob Bleijerveld doet een oproep aan de leden en vraagt aan Laan om leden de mogelijkheid te geven de directie-bestuursvergadering mee te maken – en ook de Raad van Toezicht vergaderingen – zodat leden weten wat voor een discussies daar zijn en dat leden weten hoe daar gedacht wordt en hoe beleid tot stand komt. Daarbij wordt ook gevraagd hoe het directie-bestuur de verslagen van die vergaderingen beschikbaar stelt.

De voorzitter onderbreekt de vragensteller en laat weten dat deze vraagronde echt bedoeld is de nog te benoemen bestuurder een vraag te stellen.

Vraagsteller geeft aan dit een belangrijk punt te vinden, zodat ook leden meekrijgen hoe er gedacht wordt.

– Karel van Broekhoven geeft aan tijdens de regiotour al kennis gemaakt te hebben en al het voorgaande te ondersteunen, maar vraagt Laan wel wat zij weet van verenigingen. Dit lid heeft net al kunnen merken dat er wat verschillend wordt gedacht over bijvoorbeeld ledendemocratie en hoe dit werkt. Vraagsteller wil graag van Laan horen of zij een visie heeft over ledendemocratie.

Laan bedankt allereerst Tamira en daarmee de Raad van Toezicht voor het gestelde vertrouwen en de mooie woorden van zojuist. Laan is blij hier te staan en heeft er erg veel zin in. Laan is bijna drie maanden aan de gang en heeft mooie dingen gezien en meegemaakt binnen de organisatie. Er is veel intrinsieke motivatie om goed te doen, de gevaarlijke klimaatverandering tegen te gaan en om een rechtvaardige wereld te krijgen. Dat knispert en er is veel energie en creativiteit.

Laan geeft aan de eerste vraag wat moeilijk te beantwoorden te vinden. Er wordt gewoon vergaderd en daar wordt verslaglegging van gedaan. Laan weet niet wat het bijdraagt aan de ledendemocratie of de impact als we iedereen toelaten tot vergaderingen.

Bij de tweede vraag, of Laan ervaring heeft met vereniging, antwoordt Laan dat ze dat heeft, naast dat een universiteit erg lijkt op een vereniging. Iedereen vindt namelijk iets anders en toch moet je met elkaar een bepaalde kant uit en moet je bepaalde keuzes maken. De mate van betrokkenheid bij een eigen onderwerp is bij een universiteit wellicht nog vele malen groter dan bij een vereniging. Laan geeft aan ervaring te hebben bij een vereniging en weet hoe lastig het soms kan zijn om iedereen tevreden te krijgen of te houden, dat is eigenlijk niet mogelijk, zeker niet met 80.000 leden. Over hoe we ledendemocratie- en participatie vorm gaan geven bepalen we in gesprek met elkaar en daar

maken we een plan voor. Laan lijkt het geweldig met zoveel mogelijk leden de goede kant op te gaan met Milieudefensie en iedereen daarin zoveel mogelijk te horen. De voorzitter bedankt Laan voor haar reactie. Zij vraagt Laan de zaal voor korte tijd te verlaten zodat vragen aan de Raad van Toezicht gesteld kunnen worden. Er zijn twee personen die een vraag willen stellen.

– Dave Lommen vraagt hoe het kan zijn dat Laan al drie maanden aan de slag is terwijl haar formele aanstelling vandaag nog plaats moet vinden en wat gebeurt er als de Algemene Ledenvergadering negatief besluit? Daarnaast vraagt dit lid zich af hoe de Algemene Ledenvergadering een goed weloverwogen besluit kan nemen als er geen ruimte is voor goede discussie. Er kunnen nu alleen vragen worden gesteld.

– Joost Raessens, zelf werkzaam bij de universiteit van Utrecht, is benieuwd naar de achtergrond van Laan bij de universiteit van Wageningen en de VU. Welke ervaring maakt Laan zo geschikt?

Tamira krijgt opnieuw het woord.

Tamira legt uit dat het voorheen een bevoegdheid van het bestuur was (en nu van de Raad van Toezicht) om de rol van werkgever te vervullen wat betreft de functie van directeur, en dus ook te benoemen. In de nieuwe statuten is bepaald dat de Raad van Toezicht iemand kan aanstellen maar dit moet wel bekrachtigd worden door de leden. Als de leden dit niet accorderen zal Laan weer moeten vertrekken. Dan is Laan geen bestuurder, want de bestuurders van de vereniging worden benoemd door de Algemene Ledenvergadering. Omdat er in februari iemand is vertrokken, is wel al vroeg gestart met dit proces en is er voor gekozen het in deze volgorde te doen.

Over het tweede deel van de vraag, hoe een goed oordeel te vormen, geeft Tamira aan dat net is geprobeerd een beeld te schetsen van het proces dat is doorlopen en wat de Raad van Toezicht heeft gedaan om tot een oordeel te komen, bijvoorbeeld door middel van het instellen van een commissie en dergelijke. Ook kunnen nu nog vragen worden gesteld en op basis hiervan kan een oordeel gevormd worden.

Wat betreft de vraag over de achtergrond van Laan¹: Laan was in Wageningen de bestuurder van de economische faculteit, ze is milieueconoom en heeft jarenlang een onderzoeksinstituut geleid. Aan de VU was ze bestuurssecretaris aan de top van een grote universiteit. De ervaring die dit voor Milieudefensie met zich meebrengt is gebleken uit de gespreksronden en de casussen die daarin zijn besproken. Laan kwam daar met enorm goede inzichten over hoe je dingen aanpakt op basis van veelzijdige situaties die Laan al eerder heeft meegemaakt en opgelost.

De voorzitter rondt dit punt af en gaat over naar het volgende punt.

1 Helaas is er tijdens de ALV tijdens de mondelinge toelichting onjuiste functiebenamingen gegeven aan wat Laan hiervoor deed. Laan was hiervoor werkzaam bij de Vrije Universiteit Amsterdam, waar ze sinds 2017 Secretaris van het College van Bestuur en directeur Bestuurszaken was. Eerder was ze algemeen directeur van de Social Sciences Group van Wageningen University and Research.

-Voordracht herbenoeming leden Raad van Toezicht

Dit punt vraagt niet om specifieke toelichting.

-Voordracht herbenoeming kandidaat lid Geschillencommissie

Dit punt vraagt niet om specifieke toelichting.

De voorzitter wil procedureel noemen dat iedereen die een stemformulier heeft deze in kan vullen. Het betreft dan alle voordrachten vermeld onder agendapunt 4. Formulieren kunnen worden ingeleverd bij Paulien. De oproep wordt nu al gedaan, omdat de digitalisering van de stemformulieren ongeveer drie kwartier in beslag neemt. Dit houdt ook nog een kleine wijziging op de agenda in: hierna komt punt 5 aan de orde, Marty Smits krijgt daar het woord. Ondertussen gaat de stemcommissie aan de slag met het controleren en digitaliseren van de stemformulieren. Daarna wordt overgaan naar agendapunt 6 en er wordt aansluitend geluncht. Daarna worden deelnemers gevraagd terug te komen naar de zaal voor de stemuitslagen.

Voor de lunch zal de rondvraag aan bod komen.

5. Voorstel wijzigingen op het Verenigingsreglement (opvolging van toezeggingen ALV 11 juni 2022)

Marty Smits, voorzitter van de Raad van Toezicht, krijgt het woord. Tijdens de vorige Algemene Ledenvergadering is een aantal toezeggingen gedaan rondom aanpassingen in de reglementen. Dat ging specifiek over het aantal handtekeningen bij het indienen van moties en dergelijke en er was een invulling van het referendum toegezegd. Zoals beloofd zijn deze wijzigingen verwerkt in een voorstel en dit ligt nu voor.

- Karel van Broekhoven geeft aan dat er twee voorstellen zijn die ook om aanpassing in de statuten vragen, het betreft hier het wijzigen van aantallen. Vraagsteller vraagt hier op te letten en hoort graag hoe een en ander opgelost wordt.

Marty geeft aan dit te controleren. Als er aanpassingen nodig zijn worden deze tijdens een volgende vergadering weer voorgelegd aan de Algemene Ledenvergadering.

- Pieter de Krom heeft een vraag met betrekking tot de mogelijkheden je kandidaat te stellen voor de Raad van Toezicht of Geschillencommissie. Dit is erg veranderd en vraagsteller geeft aan dit een achteruitgang van de verenigingsdemocratie te vinden. Vraagsteller vraagt zich af of dit nog te repareren is?

Marty geeft aan dat de procedure voor de Geschillencommissie niet gewijzigd is. De Raad van Toezicht is zelf nog in beraad over de invulling en aanvulling van de Raad van Toezicht. Onderdeel daarvan is het opstellen van profielen en de vraag hoe we mensen gaan zoeken, en ook hoe gaan we die mensen vanuit de vereniging zoeken. In januari wordt dit concreter en ook gedeeld.

De voorzitter sluit hiermee agendapunt 5 af en de stemmingen zijn nu ook officieel gesloten. Mensen dienen nu hun stemformulieren in te leveren bij Paulien en er wordt gestart met het digitaliseren van de formulieren.

6. Reactie bestuur Motie “Bewijs beschuldigingen of maak excuses”

De voorzitter gaat over naar agendapunt 6. De beantwoording hierop wordt gedaan door Donald Pols. Daarna zal 1 van de indieners van de motie ook nog spreken. We krijgen dus nog twee sprekers, te beginnen bij Donald.

Donald start met zijn reactie op de motie “Bewijs beschuldigingen of maak excuses”. Donald leest zijn reactie voor vanwege de serieuze aard van de motie. Reactie van het bestuur:

Beste leden,

Voor deze Algemene Ledenvergadering is een motie ingediend waarin het bestuur gevraagd wordt met bewijzen te komen of excuses aan te bieden. Dit gaat over de brief die het vorige bestuur heeft gestuurd aan iedereen die zich had aangemeld voor de ALV in juni. Het bestuur geeft hiermee uitvoering aan de motie.

Het vorige bestuur stuurde de in de motie vermelde brief omdat zij onaangenaam verrast was door de sfeer tijdens de Algemene Ledenvergadering in juni. Het ging daarbij om de manier waarop sommigen zich gedroegen tijdens deze vergadering. Maar ook om hoe leden en werknemers van Milieudefensie zijn behandeld en toegesproken, tijdens de ALV en de periode in de aanloop naar de ALV.

Wat ik nu ga vertellen is niet leuk, maar wij willen tegemoet komen aan de wens van de indieners van de motie. Daarom komen wij nu met concrete voorbeelden. De bronnen worden niet vermeld om privacy-redenen, maar zijn bekend bij directie-bestuur. Sommige mensen waren tijdens de Algemene Ledenvergadering in juni onevenredig veel aan het woord.

Er werd door een paar leden hard gepraat en geschreeuwd. Er werd op vijandige toon gesproken. Sommige leden liepen hard pratend heen en weer wat als intimiderend en bedreigend is ervaren door medewerkers en aanwezigen.

De voorzitters werden onderbroken. Er werd niet geluisterd naar de voorzitters en andere leden. Er werd op agressieve toon tegen de voorzitters gesproken. Meerdere mensen hebben gehoord dat een lid de voorzitter uitschold met “bitch”.

Al vóór de ALV werd aangekondigd dat er een rechtszaak aangespannen zou worden als de nieuwe statuten en het verenigingsreglement zouden worden aangenomen. Een lid concludeert daaruit dat een kleine groep de democratisch genomen besluiten binnen de vereniging niet accepteert.

Er zijn onder de gordel verdachtmakingen gedaan naar een bestuurslid.

In aanloop naar de Algemene Ledenvergadering werd in mails naar de werkorganisatie en andere leden gesuggereerd dat fouten en misverstanden opzettelijk zijn.

Mails met verdachtmakingen werden verstuurd naar andere kantoren van het *Friends of the Earth* Netwerk, waaronder het *Friends of the Earth* kantoor in Europa, Brussel en International. De werkorganisatie heeft te maken gehad met een constante berichtenstroom van een paar leden die op zoek leken naar fouten in de organisatie en communicatie rondom de Algemene Ledenvergadering met het doel het bestuur in diskrediet te brengen.

Er is door een lid aangekondigd bewust stennis te gaan schoppen, omdat de statutenwijziging werd gewantrouwd. Leden die de discussie probeerden aan te gaan werden beschuldigd voor een dictatuur te zijn en blind te zijn voor bepaalde nadelen. Er vond geen verdieping in het standpunt van de ander plaats. De ander werd weggezet als dom.

Het gedrag van een paar leden op de Algemene Ledenvergadering leek een bewuste poging om de vergadering te ontregelen. Bijvoorbeeld door naar voren te lopen en met de rug naar de voorzitter te gaan staan en richting de leden te roepen "wij luisteren niet meer naar jullie, wat willen wij leden". Er werd door een kleine groep leden veel mails naar het bestuur en werkorganisatie gestuurd. Dit kostte onevenredig veel werk dat niet aan andere dingen besteed kon worden. De toon van de mails hadden daarbij niet de toon van samenwerking richting ons gezamenlijke doel, maar bevatten woorden als: ik eis, graag uitleg en rechtzetting, een grote vereniging onwaardig, graag per omgaande een reactie. De kosten van het adresseren van deze mails werden geschat op tussen 80-en 100K.

Er zijn meerdere leden die, soms aangeslagen, bij de werkorganisatie en toenmalige bestuur hebben aangegeven dat ze bang waren het woord te nemen, laat staan een afwijkende mening te geven. Ook in de middag waren leden nog van streek. Er zijn leden die eerder naar huis zijn gegaan, en leden die gezegd hebben niet meer naar een Algemene Ledenvergadering te komen. Er waren nieuwe leden, die aangaven zich af te vragen of dit wel de club is waar ze bij willen horen. Mensen van de werkorganisatie raakten gestrest door de onveilige werkomgeving, die ontstond door de herhaaldelijk geuite twijfel aan hun goede wil en hun professionaliteit.

Het verslag over de ALV in het ledenbulletin met bijbehorende kwalificaties wordt nu door tegenstanders van Milieudefensie uit rechts-populistische hoek gebruikt om de organisatie publiekelijk te diskwalificeren op sociale media. Dit verslag wordt ook gebruikt door tegenstanders als ammunitie om Milieudefensie te dwarsbomen in het Hoger Beroep tegen Shell. Je merkt dat het mij emotioneert.

De gedragingen hier beschreven staan haaks op de door de ALV goedgekeurde gedragscode van Milieudefensie, en de in het Burgerlijk Wetboek omschreven verantwoordelijkheden van leden van een Vereniging.

Donald wordt door de voorzitter bedankt voor zijn reactie.

Een van de indieners van de motie, wordt door de voorzitter gevraagd naar voren te komen en krijgt het woord:

De brief die wij op 25 juni zagen, en die aan duizend leden is toegestuurd, was pure laster. 95% van wat Donald hier zegt is niet waar, en wij vroegen om bewijzen, die horen we niet. We horen beweringen. Van mensen die naar het bestuur toe zijn gegaan en over allerlei dingen geklaagd hebben.

Naar ons, en ik heb het over het Vredenburgberaad is niemand toegegaan met die vraag. Wij hebben van niemand gehoord dat ze zich bedreigd voelden, niemand heeft gezegd 'door jullie invloed zullen wij weglopen bij Milieudefensie', we hebben wel mensen horen zeggen, door de invloed van het bestuur denken wij erover weg te lopen bij Milieudefensie.

Wat was er nou eigenlijk aan de hand? Er was die ALV een statutenwijziging in behandeling, die heel ver ging. Waarbij de leden hun eigen bestuur niet meer kunnen kiezen. Het bestuur gaat op bindende voordracht en de leden kunnen alleen nog maar ja zeggen. Dat is voor een heleboel leden een reden geweest om te zeggen 'de hele vereniging gaat op zijn kop'. Had dit niet van te voren besproken moeten worden met de leden? Het is niet van te voren besproken met de leden, het kwam ineens naar voren.

Er kwamen trouwens nog veel meer wijzigingen, bijvoorbeeld het aantal ondersteuners van moties was ineens opgehoogd van vijftien naar tachtig, dit is niet van te voren met de leden besproken. Het werd zomaar gedumpt, kort voor de vergadering, nog op een zodanig tijdstip dat je er niet eens meer moties over kon indienen, want dat moet twee maanden van tevoren. Daar waren een heleboel mensen kwaad over.

Waar wij als Vredenburgberaad érg kwaad over waren, was de planning van die vergadering. Er stond namelijk maar een kwartiertje voor drieëntwintig amendementen die wij hadden ingediend en vijf moties. Dat vinden wij heel onfatsoenlijk naar leden toe die de moeite nemen om serieus in te gaan op voorstellen en dan te zeggen, dat gaan we in een kwartiertje afhandelen. Uiteindelijk is er meer tijd geweest maar dat kwam omdat we daar veel tam-tam over hebben gemaakt.

En dat is waar Donald het nu over heeft. Door middel van duidelijk zeggen van 'wij wensen het niet te accepteren dat in een kwartiertje drieëntwintig amendementen moeten worden afgewerkt', daarom is het uiteindelijk toch meer tijd geworden. Hadden wij dat niet gedaan dan was er helemaal geen mogelijkheid geweest om iets te zeggen tegen deze verregaande statutenwijziging.

Eén ding is waar wat Donald zegt, dat is die brief die wij naar *Friends of the Earth* hebben gestuurd. Dat was helemaal geen verdachtmaking of belediging. Wat stond daar in? Daar stond in, *Friends of the Earth*, jullie zijn een overkoepelende organisatie van grassroot-organisaties. Milieudefensie dreigt nu geen grassroot-organisatie meer te zijn. Want alle lijnen gaan nu vanaf heden *topdown* naar de leden toe, dat voorbeeld van dat de leden hun eigen bestuur niet meer kunnen kiezen hebben we daarin gezet. We hebben die brief ook gestuurd naar het bestuur van Milieudefensie, om ze te laten weten dat we die brief hebben verstuurd. Dat vonden ze uiteraard niet aangenaam maar dat heeft het bestuur ook over zichzelf afgeroepen, door op een zo ondemocratische wijze als nu gebeurd is in juni een enorm zware statutenwijziging door te voeren.

Die statutenwijziging heeft nu tot gevolg dat er allerlei dingen veranderd zijn, dat we nu ineens met een Raad van Toezicht zitten. Op zich zou het idee van een Raad van Toezicht best goed kunnen zijn, maar leg het voor aan de leden. Dat is niet gebeurd. Er is alleen maar een enorme berg papier gedumpt bij de leden en dan mochten ze nog niet eens een motie indienen omdat het te laat werd ingeleverd. En dat mensen daar kwaad over werden is duidelijk. Er is niet gescholden, er is niet gedreigd, en ik hoor ook nu geen bewijzen van Donald.

Ik voeg hier nog als laatste aan toe dat wij afgelopen week met de Geschillencommissie een gesprek hebben gehad, waarbij ook een aantal mensen van het bestuur aanwezig waren. Wij hoopten dat de Geschillencommissie nu voor vandaag met een uitspraak zou komen maar dat is helaas niet gelukt. Ik heb er ook alle vertrouwen in dat de Geschillencommissie daar heel anders over zal denken dan Donald.

Indiener wordt door de voorzitter bedankt voor zijn bijdrage.

De voorzitter spreekt haar dank uit voor beide bijdragen bij de motie. Donald en spreker hebben hier ook van te voren contact over gehad.

Er wordt nog kort om spreektijd gevraagd door de indiener. De voorzitter zegt tijd voor een korte nabrander toe te staan.

Indiener: Het gaat over een video die wij hebben. Als jullie kijken naar milieuafdelingen.nl, de website milieuafdelingen.nl, dan zul je daar zien dat er een e-mailadres is en dan kun je die video opvragen en dan kun je zien dat daar helemaal niet gescholden is en dat alles van wat Donald nu zegt niet gebeurd is op die ledenvergadering.

De voorzitter begrijpt dat de indiener dit nog even wilde toevoegen. De voorzitter denkt tot slot, dat het goed is, vanuit de voorzittersrol, te zeggen dat de opnames, dat geldt ook voor de opnames die van deze vergadering worden gemaakt, de verslaglegging als doel hebben. De voorzitter rondt hiermee dit agendapunt af en gaat over naar de rondvraag (agendapunt 10 in dit verslag).

7. In gesprek over plannen voor versterking ledenbetrokkenheid

Dit agendapunt is vervallen.

8. Update en vragen Raad van Toezicht (hoe gaan zij hun rol invullen)

Dit agendapunt is vervallen.

(Agendapunt 9 Uitslag stemmingen, komt na de lunch)

10. Rondvraag

Er melden zich negen personen voor de rondvraag.

- Martijn van Donk uit Hilversum geeft aan nogal last te hebben van houtrook in zijn straat. Vraagsteller is aanvankelijk lid geworden omdat er veel vliegtuigen overkwamen, dat lost zich vanzelf al op heeft meneer het idee, maar meneer hoort nog graag iets over die houtrook, hoe gaan we hier verder mee om? Heeft Milieudefensie hier een positie in?
- Dave Lommen begrijpt dat het leuk is dat we straks samen alle uitslagen van de stemmingen te horen krijgen, daarom moesten we ook allemaal stemmen. Vraagsteller heeft begrepen dat dit digitaal allemaal voor 11.00 uur moest. Een aantal punten werden pas na 12.00 uur besproken, vraagsteller heeft zich een aantal keer onthouden van stemmen, omdat hij vond niet voldoende informatie te hebben om te kunnen stemmen. Meneer vraagt of in vervolg het online stemmen open gehouden kan worden tot wellicht de volgende dag en dat dan de resultaten later bekend gemaakt kunnen worden. De voorzitter reageert direct op dit punt: de voorzitter heeft gezegd dat de stemming na agendapunt 5 sluit en aanvankelijk was daar 11.00 uur aan gekoppeld. De stemming is opengebleven tot na agendapunt 5 want dat zijn precies de agendapunten waarover gestemd moest worden. De voorzitter bedankt meneer voor de opmerking en geeft aan dat zij dit wellicht een aantal keer opnieuw had moeten zeggen, ook voor de stemmers die online stemmen.
- Rika van der Zee, lid, wil vragen of Milieudefensie ook beleid heeft over uitstoot van schadelijke stoffen zoals PFAS en dergelijke.
- Tineke Spruijt merkt op dat in de discussie de een het over de inhoud heeft en de ander over de toon. Er wordt dus volkomen langs elkaar heen gepraat. Wellicht moet er een mediator worden ingezet. Het lid vindt het agressief overkomen dat iemand vanuit protest met een spandoek voor haar neus ging staan, zodat zij de sprekers op het podium niet meer kon zien. Het lid is niet bij de vorige vergadering geweest maar voelt de agressie wel. Het lid geeft aan dat mensen bang kunnen worden van agressie en dat het vaak voorkomt dat zij dit niet durven melden bij degene die zich agressief uiten, maar dit liever bij anderen doen bij wie zij zich wel veilig voelen.
- Elly Brugge vraagt zich af of de ledenadministratie voldoende op orde is. Dit lid wist dat zij hier vandaag heen ging en heeft gebeld. Het lid dacht dat zij al veertig jaar lid is en heeft gevraagd of dit nagekeken kan worden. De medewerker aan de telefoon gaf aan dat het lid vanaf 2007 bekend was, omdat er toen is ingestemd met een automatische betaling. Het lid is inmiddels ook iets actiever geworden in de afdeling, daar mogen geen mails direct gestuurd worden naar de leden van de afdeling, dat moet via Milieudefensie. Het lid heeft vandaag gehoord dat er een toezegging is gedaan over de ontwikkeling van de leden in de afgelopen jaren. Het lid vraagt zich op basis van de eigen ervaring af wat voor een cijfers de leden straks gaan zien?
- Marina Boekholt wil nog kort iets zeggen over de eerdere discussie met Donald Pols en het lid van het Vredenburgeraad. Er is een groep mensen die informatie naar het Ledenbulletin heeft gestuurd om te plaatsen. Daarvan heeft de redactie gezegd, wij gaan geen directe link naar die filmbeelden plaatsen. Daar is toen wel het adres in gekomen en dat werd eigenlijk ook niet toegestaan. Eigenlijk kreeg de redactie censuur opgelegd en heeft het er vervolgens uitgehaald waardoor mensen die het

Ledenbulletin ontvangen dus niet die beelden hebben kunnen zien waarop te zien is dat wat Donald Pols net allemaal heeft gezegd, misschien in zijn beleving of die van anderen best wel zo, maar dat er ook andere mensen zijn die dat anders hebben beleefd. Daarom is vraagsteller het eens met haar voorganger die aangaf dat het belangrijk is dat er gesproken gaat worden op een andere manier, met heel veel leden erbij, die erbij betrokken waren en die in de zaal misschien waren, met de Raad van Toezicht of wie zich dan ook maar aangesproken voelt en dat het dan uitgesproken wordt. Wat het lid verder niet bevalt van wat Donald Pols net heeft gezegd, misschien is het niet helemaal goed begrepen, maar het lid hoorde het Ledenbulletin en sociale media genoemd worden, en dat het Ledenbulletin kennelijk betrokkenheid heeft met rechts-populisme. Het lid wordt onderbroken door de voorzitter. Vanwege de hoge emotie over dit onderwerp stelt de voorzitter voor dat het lid dat buiten de vergadering om met de directeur-bestuurder bespreekt.

– Jip van Kemenade van Milieudefensie Jong geeft aan er de vorige keer wel bij te zijn geweest. Als jongere heeft dit lid ervaren dat er toen heel weinig ruimte was iets in te brengen voor en door jongeren, dat er een heel vijandige sfeer hing en dat er heel erg veel om elkaar heen werd gepraat. Het lid geeft aan dit deze vergadering beter te vinden en vindt dit fijn om te zien, maar zou het fijn vinden als er zo veel mogelijk op inhoud gesproken kan worden, dat is ook een van de redenen waarom deze Algemene Ledenvergaderingen plaatsvinden. In de tijd dat we hier praten over statutaire wijzigingen en dergelijke hadden we ook actie kunnen voeren en hadden we ook iets kunnen veranderen.

– Wim Wilschut geeft aan dat naar aanleiding van de spreker van het Vredenburgberaad of er opnieuw gekeken kan worden naar of de statuten rechtmatig aangenomen zijn. Meneer wil hier graag een antwoord op van Donald Pols.

– Rob Langendam van afdeling Maastricht heeft contact gezocht met het Vredenburgberaad. De afdeling heeft de video ook gezien en zij delen de mening van het Vredenburgberaad en steunen dat ook verder. De eerste vraag heeft betrekking op samenwerking die de afdeling met zusterorganisaties en milieugroepen in België heeft. Bij navraag bij Milieudefensie dit te steunen werd gezegd dat dit niet wordt gesteund omdat niet over de grens wordt gekeken. De afdeling vindt dit zeer kwalijk. Een ander aspect is dat de juridische ondersteuning vaak heel slecht loopt en dat verwachtingen daaromtrent juist hoog zijn. De afdeling zou graag veel meer en duidelijke ondersteuning willen, er lopen bijvoorbeeld zes zaken rond Maastricht-Aken airport. Er is steun vanuit Milieudefensie gemist. Donald Pols is eerder gevraagd naar Maastricht te komen. Hij is hier niet op ingegaan. Dit was vanuit de afdeling wel gewenst.

De voorzitter vraagt Donald Pols te reageren op de vragen. Na deze beantwoording is er geen gelegenheid meer te reageren.

Donald wil allereerst constateren dat het nogal verregaand is voor een lid om op een podium van onze organisatie te zeggen dat 95% van wat de directeur-bestuurder net heeft gezegd onwaar is. Donald legt dit ver van zich af en dat zal consequenties hebben.

Wat betreft de video geeft Donald aan dat dit niet opgenomen kan worden in het Ledenbulletin, want het opnemen van beeldmateriaal zonder de toestemming van de mensen die in de beelden voorkomen is illegaal. Milieudefensie doet niet mee aan illegale activiteiten.

Wat houtstook betreft geeft Donald aan dat Milieudefensie hier inderdaad een standpunt over heeft. Donald deelt dit graag met vraagsteller en vraagt hem zijn contactgegevens daartoe te delen.

Over PFAS hebben we geen uitgesproken standpunt. Donald stelt voor dat vraagsteller hier contact over zoekt. In het kader van ledendemocratie en -participatie kan hier mogelijk een standpunt over geformuleerd worden.

Wat betreft het proces om bijvoorbeeld te komen tot mediation geeft Donald aan dat het directie-bestuur hiervoor open staat.

Met betrekking tot de ledenadministratie bedankt Donald voor de input van vraagsteller. Hij laat weten dat dit niet zou moeten kunnen, over het algemeen is de ledenadministratie goed op orde. Hier worden niet veel klachten over ontvangen. Donald vraagt één van de collega's dit lid te benaderen want er is altijd ruimte voor verbetering.

Op de vraag of de statuten rechtmatig zijn aangenomen antwoordt Donald met ja. Dit is ook gecontroleerd door een advocaat en de notaris.

Over samenwerking met België geeft Donald aan dat er natuurlijk keuzes gemaakt moeten worden. Er gebeurt heel veel en het zou dus kunnen dat dit specifieke verzoek is afgewezen. De uitnodiging om in Maastricht op bezoek te komen neemt Donald graag aan.

Over de juridische steun laat Donald weten dat hij daar eerder in de vergadering al opmerkingen over heeft gemaakt.

Met betrekking tot het Ledenbulletin laat Donald nog weten een en ander graag toe te lichten buiten de vergadering om.

Donald wordt door de voorzitter bedankt voor zijn reactie en sluit hiermee de rondvraag af. Er wordt overgegaan tot de lunch. Als de stemuitslagen bekend zijn, worden deelnemers aan de vergadering verzocht terug te keren naar de zaal.

Tijdens de lunch kan Conny de Laat worden benaderd met betrekking tot het onderwerp versterking ledenbetrokkenheid.

De vergadering wordt nu geschorst vanwege de lunch.

Lunch

9. Uitslag stemmingen

Tijdens de lunch zijn de stemmen geteld. De vergadering was vanwege de lunch tijdelijk geschorst.

De voorzitter heropent de vergadering.

Karel van Dongen geeft namens de stemcommissie aan dat in totaal 1.488 leden hun stem online hebben uitgebracht. Tijdens de ALV in Utrecht is er door 34 leden via een papieren stemformulier gestemd waarbij er 5 formulieren ongeldig waren ingevuld. Het totaal aantal stemmen op papier komt daarmee uit op 29. Het totaal aantal uitgebrachte stemmen is 1.517.

Karel en de twee andere leden van de stemcommissie worden hartelijk bedankt voor hun inzet.

Donald Pols wordt gevraagd de uitslagen voor de lezen. Donald geeft nog aan het mooi te vinden dat zoveel leden hebben gestemd en dat dit aantal ook steeds groeiende is. Donald hoopt dat dit zich voortzet.

De uitslagen:

A. Concept verslag Algemene Ledenvergadering 11 juni 2022:

Voor: 99,0%

Tegen: 1,0%

B. Jaarplan 2023:

Voor: 97,2%

Tegen: 2,8%

C. Begroting 2023:

Voor: 97,0%

Tegen: 3,0%

D. Benoeming directeur-bestuurder Laan van Staalduinen:

Voor: 97,8%

Tegen: 2,2%

E. Benoeming leden Raad van Toezicht:

a. Kim Nackenhorst:

Voor: 97,7%

Tegen: 2,3%

b. Deny de Jong:

Voor: 97,2%

Tegen: 2,8%

F. Benoeming lid Geschillencommissie Daniëlle Gijzen-Janssen:

Voor: 98,7%

Tegen: 1,3%

G. Aanvullingen reglementen:

a. Lidmaatschap leden Raad van Toezicht:

Voor: 97,4%

Tegen: 2,6%

b. Aantal handtekeningen bij indienen moties:

Voor: 96,4%

Tegen: 3,6%

c. Extra ALV:

Voor: 94,5%

Tegen: 5,5%

d. Aantal handtekeningen bij indienen amendementen:

Voor: 96,0%

Tegen: 4,0%

e. Aantal handtekeningen bij indienen agendapunten:

Voor: 95,5%

Tegen: 4,5%

f. Referendum:

Voor: 94,7%

Tegen: 5,3%

Donald feliciteert Laan van Staalduinen heel hartelijk met de benoeming.

Donald feliciteert Kim Nackenhorst en Deny de Jong met hun herbenoeming in de Raad van Toezicht en Danielle Gijzen met de herbenoeming in de Geschillencommissie.

Milieudefensie kan vol goede moed met de nieuwe directeur-bestuurder aan de slag met het uitvoeren van de Jaarplannen 2023.

11. Sluiting door de voorzitter

De voorzitter sluit formeel de vergadering en deelt mee dat de volgende vergadering op zaterdag 10 juni 2023 plaats zal vinden.

De voorzitter bedankt de deelnemers voor hun betrokkenheid en aanwezigheid.